

שיקלא וטריא

בבא קמא עב

לעלוי נשמת
דינה בת עטל ז"ל
עובריה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו
ערום עליהן(שמערים שיתקיים
תורתו) שנאמר (משלי ח) אני
חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

1) **אלו ואלו נמצאו זוממין, הראשונים משלמין תשלומי כפל, ואחרונים משלמין תשלומי ג' (לשור) מדובר שהאחרונים הוזמו תחילה, אך כשהראשונים**

הוזמו תחילה לא משלמים, מכיוון שאולי בהמה זו לקח מהבעלים.

2) **נמצאו אחרונים זוממין, הוא משלם תשלומי כפל והן משלמין תשלומי ג'.**

3) **אחד מן אחרונים זוממין בטלה עדות שניה והן פטורים שאין עדים משלמים ממון עד שיוזמו שניהם. והוא משלם כפל מחמת העדים הראשונים.**

4) **אחד מן הראשונים וכ"ש שניהם זוממין בטלה כל העדות שאם אין גניבה אין טביחה ואין מכירה – והוא פטור והם פטורים, ואפילו שחזרו והוזמו אחרונים לאחר מכן אין משלמים שכבר בטלה עדותם והוכחשו. [מלבד זאת שהוכחשו, הם פטורים משום שאם לא נגנבה, אפשר שהבעלים מכרו לו, כמו שאמרנו לעיל, ובא להשמיע שאפילו במקרה שישנם עדים שראו שהבהמה לא יצאה מרשות הבעלים, מ"מ הם פטורים מחמת הכחשה^{רע}.]**

גמרא

עד זומם – האם נפסל למפרע או מכאן ולהבא

עדים שהעידו שאדם גנב ואח"כ באו שני עדים אחרים והעידו שלא נגב, הרי זה נקרא הכחשה ויש לנו ספק איזו כת היא שקרנית. וכשבאו שני עדים ואמרו שהעדים הראשונים לא ראו זאת 'שעימנו הייתם באותו היום', חידשה התורה שהשניים נאמנים לגמרי והראשונים פסולים בוודאות. כשהעדים העידו בניסן, ולאחר מכן העידו כמה עדויות אחרות, ובאיר הוזמו על עדותם של ניסן, 'יבואר מחלוקת האם הם נפסלים מניסן, ואזי בטלו כל העדויות, או רק מאיר והילך הם נפסלים.

איתמר עד זומם-

א. **אביי אמר למפרע הוא נפסל - מההוא שעתא דאסהיד^{בניסן} הוה ליה רשע,**

והתורה אמרה אל תשת רשע עד. [ונך ההלכה.]

ב. **רבא אמר מכאן ולהבא א"ר^א הוא נפסל - עד זומם חידוש הוא, דהא תרי ותרי נינהו! מאי חזית דציית להני אחרונים ציית להני ראשונים! הלכך אין לך בו אלא משעת חידוש ואילך. איכא דאמרי-**

ג. **רבא נמי כאביי סבירא ליה דאמר למפרע הוא נפסל. והכא היינו טעמיה דרבא משום פסידיא דלקוחות, שחתמו בשטר מכירה מניסן עד אייר.**

[עד כאן דף עב עמוד ב]

ואלא מאי שנא רישא, שאפילו עמד בדיון חייב לשלם (אפילו חמשה חצי בקר) ומאי שנא סיפא מדוע אינו משלם לאחיו את חלקם?

א"ל רישא קרינא ביה וטבחיו כולו באיסורא, סיפא לא קרינא ביה וטבחיו כולו באיסורא.

[משנה] (8) השוחט חולין בעזרה

סוגייתנו נוגעת בשתי נקודות: א. האם יש איסור דאורייתא לשחוט חולין בעזרה. ב. על הצד שיש איסור יש לדון האם תחילת השחיטה נקראת מעשה השחיטה ואז הבהמה נאסרה מיד או שלא. להלן יבואר שתי לישנות כיצד לברר את משנתנו שיש חיוב ד' וה' בחולין שנשחטו בעזרה. לישנא קמא סוברת שאיסורה מדאורייתא ודנה לגבי הנקודה שניה, ובלישנא בתרא הגמרא מנסה להכריח שמ"ד הסובר שישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף סובר שחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ודוחה זאת.

א"ל רב חביבי מחזנא לרב אשי ש"מ אינה לשחיטה אלא לבסוף, דאירע^{ישנה} לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דשחט בה פורתא אסרה, אידך לא דמריה קא טבח.

(דחיה) א"ל רב הונא בריה דרבא כי קא מחייב אההוא פורתא מחייב כמו שנחשב שחיטה לגבי חולין בעזרה כמו כן נחשב שחיטה לגבי חיוב תשלומים.

א"ל רב אשי לא תידחי וטבחיו כולו בעינן וליכא.

אלא קשיא?

א"ל הכי אמר רב גמלא משמיה דרבא: כגון ששחט מקצת סימנין בחוץ וגמראן או השלים רוב סימנים בפנים [לכאורה אם שחט פחות מחצי בחוץ, אזי כשנכנס בפנים ומשלים לרוב, הרי ההוא פורתא אסרה וחוזרת הקושיה למקומה. ואולי "ל שכוונת הגמרא לעיל 'פורתא' לא ממש כל שהו, אלא חלק ניכר ומקרה כזה לאו ניכר הוא^{רעד}.]

איכא דמתני לה דרב חביבי אהא-

א. **א"ר שמעון משום דרבי לוי סבא אינה לשחיטה אלא לבסוף. [נפק"מ לענין המחשב בקדשים חוץ למקומם, או חוץ לזמן או במחשב שלא לשמה, שאינה מחשבה פוסלת אלא אם כן חישוב בסוף השחיטה.]**

ב. **ור' יוחנן אמר ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף – ובמשך השחיטה כל מה שיחשוב נחשב מחשבה הפוסלת.**

(קושיות) א"ל רב חביבי מחזנא לרב אשי, לימא קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא, דאי ס"ד^{רעה} דאורייתא מצי שחט לה פורתא אסרה, אידך לאו דמריה קא טבח.

[עד כאן דף עב עמוד א]

א"ל רב אחא בריה דרבא כי קא מחייב נמי אההוא פורתא מחייב משום שכמו שנחשב שחיטה לגבי חולין בעזרה כמו כן נחשב שחיטה לגבי חיוב תשלומים.

א"ל רב אשי לא תידחיה, וטבחיו כולו בעינן וליכא!

אלא קשיא?

א"ל הכי אמר רב גמלא משמיה דרבא: כי קא מחייב כגון ששחט מקצת סימנין בחוץ וגמראן בפנים שיש 'וטבחיו' כולו קודם נאסרה בהנאה.

מתניתין

- **גב על פי שנים וטבח ומכר על פיהן ונמצאו זוממים, משלמין הכל.**

- **גב על פי שנים וטבח ומכר על פי שנים אחרים –**

להלן יבואר כיצד הדיון כשנמצאו שניהם זוממין, או אחד מהם:

כדתנן בתוספתא דקדושין (פ"ד) המקדש בין נסך (ובע"ז) בעורות לבובים כו' אע"פ שקדש בדמיה אינה מקודשת. אבל חולין בעזרה אי הוי דרבנן וקידש בו את האשה מקודשת לכך חשיב דמריה דבסוף האיש מקדש (קדושין דף נח). קתני גבי חולין שנשחטו בעזרה רבי שמעון אומר מקודשת ופריך אלמא קסבר רבי שמעון חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא כו' ומיהו איסור אכילה דהויא ודאי דאורייתא יש לדקדק משמעתין דלעיל דפסרי רבנן שוחט לע"ז משום שחיטה שאין ראוייה ואי איסור אכילה לא הויא אלא מדרבנן לא היה נחשב בכך שחיטה שאינה ראוייה כמו מעשה דשבת למאן דאמר דרבנן וא"ל דאי אסור באכילה דאורייתא היינו על כרחך משום דהוקשו למת מהאי טעמא נמי תיאסר בהנאה כמת וי"ל כיון דכתיב ויאכלו זבחי מתים לאכילה איתקוש ולא להנאה:

^{רע} כך מיישב התו"ט מדוע רש"י נקט הטעם משום הכחשה ולא משום שאם אין גניבה אין טביחה.

ניתן לקבל את סיכומו 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

^{רע} תוספות ד"ה דאי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מצי שחט פורתא כו'. ממאי דחייב רחמנא אחולין בעזרה ואשחטו חוץ לא מצי למפרך אי ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף מצי שחטה פורתא אסרה ואידך מחתך עפר בעלמא הוא אע"ג דליכא למימר דמחייב אההוא פורתא כמו שאפרש בסמוך דכיון דאין שם פסול אחר אלא דשחטו חוץ לבדו איכא למימר דבהכי חייב רחמנא אבל כשיש פסול אחר עמו אז יש לפטור אפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כיון דבסוף שחיטה הוי כמחתך עפר בעלמא:

^{רע} כך ביאר ספר ברכת אברהם, אך נשאר בצ"ע.

^{רע} תוספות ד"ה דאי ס"ד דאורייתא מצי שחט בה כו'. משמע דאי הוה מדרבנן חשיב דמריה שפיר ומתוך כך היה נראה לדקדק דתקורבת ע"ז אסורה בהנאה דאורייתא מדקאמר לעיל ור"מ שוחט לע"ז אמאי מחייב כיון דשחט פורתא אסרה אידך לא דמריה קטבח ואי דרבנן הוה חשיב שפיר דמריה ומיהו יש לדחות דתקורבת ע"ז אפי' לא אסורה בהנאה אלא מדרבנן חשיב ליה שפיר לאו ידידיה כיון דאסרו חכמים בכל הנאות דאפילו קידש בו. אין האשה מקודשת